

Klage på NVE sitt vedtak om tillatelse til nedlegging av Kongens Dam

Jeg vil med dette klage på en del punkter i vedtaket, samt be om noen presiseringer fra NVE i begrunnelsen (bakgrunn for vedtak) for vedtaket og i vilkårene de stiller til konsesjonssøker.

Innledningsvis vil jeg si at det oppleves som å bli holdt for narr, eller være med i et spill for galleriet, når NVE inviterer til høringsrunde og befaring, og etter alle argumenter mot nedleggelse av dammen fra et veldig bredt spekter av interessenter og instanser (ingen støttende til nedleggelse) fortsatt kommer fram til at dette er den beste løsningen for private og offentlige interesser.

Det er også underlig av NVE kan påstå at «den beste løsningen ville være at Kongens Dam blir rehabilitert, slik at den kan bli stående og fortsatt være til glede og nytte for allmennheten» og *samtidig skrive at* «vi vurderer på tross av de allmenne interesser som taler for å beholde dammen, at fordelene for nedleggelse er større enn ulempene for allmenne og private interesser». Dette står tilsynelatende i direkte motsetning til hverandre. Hvilke allmenne interesser dette er en fordel for beskriver ikke NVE nærmere, og den eneste samfunnsmessige fordelene ved nedleggelse som de selv refererer til er at man «gjør området sikrere og fjerner risikoen for dambrudd». Den eneste grunnen som taler for rivning er altså damsikkerheten, alle andre særlige grunner taler imot å godta nedleggelse av Kongens Dam, med de påvirkningene dette vil ha for hele vassdraget.

Det er også underlig at NVE kan godta at søker overfører anlegget til en annen part midt i en søknadsprosess, samtidig som opprinnelige søker får fortsette å stå som grunneier av tomten under demningen. Særlig når NVE kjenner til problemene mellom grunneier og Bamble kommune, som NVE gjerne ser at overtar Kongens Dam. NVE skriver selv at «eierskifte ble **meddelt**» dem (min uthevelse). Er det alt som kreves – *en meddelelse* – for å overta en demning med så store krav til sikkerhet? Hadde NVE allerede bestemt seg for å godta nedleggelse da de godtok denne meddelelsen om eierskifte?

Under vil jeg ta for meg noen områder og begrep som jeg spesielt ønsker skal presiseres i begrunnelsen for vedtaket om nedleggelse og i vilkårene som stilles fra NVE:

1. Hva ødelegges ved en nedleggelse?

I beskrivelsene av hva som vil bli ødelagt er det mange vurderinger som ikke er begrunnet med faktaopplysninger.

F.eks. skriver NVE (s. 23): «For resten av området rundt vannet vil nye områder med svaberg, teltplasser, badeplasser og fiskeplasser bli tilgjengelig». Dette får meg til å tvile på om NVE har vært på befaring ved vannet i nedtappet tilstand. Det finnes ikke svaberg rundt i Hellestvedtvannet – verken før eller etter nedtapping av vannet. (Svaberg = nakent, skrånende berg, især ved sjøen, flat eller hellende, som regel glattskurt av is under istiden. <https://snl.no/svaberg>).

NVE skriver også (s. 23) at «reduert vannareal **kan** forringe områdetets verdi» (mine uthevelser). Ut fra alle høringene og protestene tror jeg dette kan endres til «reduert vannareal **vil** forringe områdetets verdi». Hvorfor ønsker NVE å støtte opp under søkers argumenter om at skadene for friluftslivet er små, når en samlet tilbakemelding fra et veldig bredt utvalg med interessenter mener noe annet?

Ifølge NVE **kan** altså området verdi kanskje forringes, mens de er sikre på at det vil dukke opp flotte områder for bading og teltning. Hvor er dokumentasjonen bak denne påstanden? Den bør inn i begrunnelsen.

2. Revegetering i løpet av kort tid

Både søker og NVE skriver mye om at områdene vil revegeteres og at dette vil skje innen kort tid. Jeg savner en helt klar definisjon av hva NVE mener er «kort tid» og hva de legger i «revegetering/ny vegetasjon».

I områdene rundt Kongens Dam, hvor det er gjort noe gravearbeid de siste årene, er det f.eks. mye av ugresset burot. Er dette definert som revegetering av NVE? For det er vel svært sannsynlig å anta at den revegeteringen man får i utvaskede jordsmonn i stor grad vil være av typen ugress?

Det står på side 25 at «påfylling av masser kan være et mulig avbøtende tiltak for raskere etablering av vegetasjon enkelte steder i nærheten av Kongens dam». Det står også at mål for revegetering skal beskrives i plan for gjennomføring av nedleggelse. Disse aspektene kommer ikke fram i vilkårene på side 27 og 28. Det bør komme tydelig fram der.

3. Tørrlagte områder

NVE skriver også om «tørrlagte områder», men dette er ikke bare «tørrlagte» områder. Dette er områder som har vært under vann i 117 år, og som nå er et svært utvasket jordsmonn, om det i det hele tatt er jordsmonn igjen.

NVE skriver at de «ser, med erfaringer fra andre vannstandssenkninger, at det ikke tar lang tid før enkel vegetasjon spirer og gror på tidligere innsjøbunn med sedimenter».

Hva definerer NVE her som «enkel vegetasjon», og hva er «ikke lang tid»? Og finnes det dokumentasjon fra andre steder som NVE kan vise til? Hvor lenge lå disse andre områdene under vann før de ble tørrlagte igjen?

Dette er udokumenterte påstander fra NVE sin side slik de står nå.

4. Opprydning av området

Jeg støtter Fylkesmannens innspill som viser til vannressursloven og peker på at tiltakshaver må sikre opprydning og tilbakeføring ved nedleggelse, og avbøte skader og ulemper ved eldre tiltak i vassdraget, herunder bl.a. reetablering av kantsoner og annen restaurering av naturområder. Dette står det svært lite eller ingenting om i kravene fra NVE, slik de står nå.

NVE skriver i sine vilkår at «ved nedtapping av Hellestvedtvannet skal søppel som tidligere er dumpet i innsjøen ryddes og sendes til godkjent mottak». Her mener jeg det må presiseres: Hva mener NVE med søppel som «er dumpet»? Og hva er «søppel»? Hvis NVE hadde vært på befaring på Hellestvedtvannet i nedtappet tilstand, så vil dere se at det er fullt av gammelt tømmer fra tidligere tømmerdrift som ligger strødd langs kantene av vannet som nå tørrlegges, det er gamle røtter som har løstnet, det er masse glasskår, og diverse andre ting. Det må presiseres hva som menes med søppel og opprydning av de områdene NVE nå mener skal bli fine badeplasser, teltplasser, osv.

5. Naturlig

Begrepet «naturlig» brukes en del. Det er mye som er «naturlig»; ugress, gjørme og søle er også naturlig. Når NVE skriver: «I etterkant av rivningen skal området se tilnærmet naturlig ut» - hva legger de da i «naturlig»? I avisa Varden var en overskrift 15.10.2020: «Slik kan det bli hvis de river dammen.

Idyllen blir til et krater av søle». Er det naturlig ifølge NVE? (<https://www.varden.no/nyheter/slik-kan-det-bli-hvis-de-river-dammen-idyllen-blir-til-et-krater-av-sole/>).

6. Fredningssporet

Riksantikvaren skriver at de «tillegger eiers interesse for å ivareta et kulturminne stor betydning, og i dette tilfellet er eiers interesse ikke forenlig med en fredning» (side 17).

Dette er jo interessant. Både Engen-Glug og Vestviken uttalte på befaring at det også var deres ønske å bevare dammen. Når NVE nå skriver at «den beste løsningen ville være at Kongens Dam blir rehabilitert, slik at den kan bli stående og fortsatt være til glede og nytte for allmennheten» og Bamble kommune ønsker å overta, rehabiliter og frede, så bør det presses på så Bamble kommune får overta med de vilkårene de har satt ovenfor Bamble Bruk (og evt. nåværende eier Vestviken utvikling).

7. Gjenbruk av stein

Bamble Bruk skriver i søknaden, som nå er overtatt av Vestviken utvikling, at «salg av naturstein fra dammen utvilsomt vil dekke rivningskostnaden». Mens NVE tenker visstnok at gjenbruk av stein kan sørge for at sporene etter industrihistorien på Herre blir bevart? NVE skriver: «NVE vurderer det slik at gjenbruk av stein fra dammen vil kunne bidra til at sporene etter industrihistorien på Herre blir bevart». Hva mener NVE her? Skal det stilles noen krav til bruk av denne steinen? For det kan ikke jeg se at det gjøres pr. nå i vilkårene eller noe annet sted. Og dette er stein tiltakshaver har tenkt å finansiere rivningen (og evt. vilkårene ved rivning) med.

8. Tidsaspekt for nedleggelse

Hellestvedtvannet har vært i en trist forfatning i flere år allerede. Det er to år siden Bamble bruk søkte om nedleggelse, og vannet har stort sett vært nedtappet. Nå kom svaret på rivningssøknaden, to år etter søknaden ble sendt og ett år og to måneder etter NVE sin befaring. Det er satt en tidsfrist på oppstart av rivning på 3 år, men mulighet til å forlenge i 3 år til, og i tillegg kan arbeidet innstilles i opptil 2 år. Dette er i verste fall 8 år til – før man kan tenke at den «korte tiden» det vil ta å revegetere områdene rundt Hellestvedtvannet er i gang. Jeg savner en strammere tidsplan fra NVE som begrenser skadene dette påfører befolkningen på Herre og brukere av Hellestvedtvannet i minst mulig grad.

9. Strand

Badestranden som Herre vel har bygget opp over mange år forsvinner. Denne bør erstattes, og det bør inn i vilkårene.

10. Badedammen

Nå står det i vilkårene (side 28) at «det skal ved tiltaksgjennomføring legges til rette for» ny vannledning ned til badedammen. Dette bør byttes ut til at det skal «sørges for» at vannledningen kommer på plass, og dette bør skje før rivning, som mange av de andre vilkårene.

11. Økonomi og tidslinje

Nedleggelse av dammen er beregnet til å koste totalt ca. en million kroner ifølge søknaden fra tiltakshaver. Kommer NVE til å kreve et regnskap fra tiltakshaver også for de vilkårene for rivning som

pålegges av NVE i en eventuell konsesjon, når planen for nedleggelse skal legges fram av Vestviken utvikling?

Det bør også kreves at de vilkårene som kan oppfylles før rivning blir oppfylt før rivning, så man sikrer at disse følges opp. Hva slags sanksjonsmuligheter har NVE dersom vilkårene ikke følges opp når dammen alt er revet? Hvem vil da sitte med regningen for å rydde opp rundt Kongens dam og Hellestvedtvannet i sin helhet? Og hva hvis selskapet går konkurs underveis i prosessen? Hvem sitter med regningen og ansvaret da?

Jeg støtter Bamble kommune som krever at det bør stilles bankgarantier for kostnaden for rivning. Her blir lokalbefolkningen sittende igjen med hele elendigheten dersom demningen blir revet uten at det er ryddet opp. Noe jeg vurderer som en reell fare.

12. Samfunnsmessige fordeler

Det er jo interessant å se at den eneste samfunnsmessige fordelene NVE kommer med er at man «gjør området sikrere og fjerner risikoen for dambrudd».

Med vennlig hilsen

Rosanne Kristiansen med familie

Under følger noen bilder klippet fra nettet, som viser hvordan det ser ut rundt breddene av Hellestvedtvannet i nedtappet tilstand.

Eksempler på tømmerstokker som må ryddes:

Her padlet man tidligere helt inn, for så å bære kano opp til Mevann. Her er det nå tømmer og gjørme (og ingen svaberg):

Det som kommer til syne ved nedtapping er bratt og ulent terreng, ikke svaberg som NVE påstår:

